

သာမညဖလသုတ် အဓိပ္ပါယ်ကောက်နုတ်ချက်များ

ဘယ(၄)မျိုး

- ၁။ စိတ္တကြာသာယာ = ပဋိသန္ဓေနေရခြင်း စသည်ကိုတွေး၍ ထိတ်လန့်နေသော စိတ်၏အမူအရာ။
- ၂။ ဉာဏဘယ = ဘုရားရှင်သည် ခန္ဓာငါးပါးကို ဖြစ်ကြောင်းသမုဒယ၊ ချုပ်ရာအတ္တင်္ဂမအားဖြင့် သုံးပါးစီခွဲခြား၍ ဟောတော်မူသောအခါ အသက်ရှည်စွာ ချမ်းချမ်းသာသာနေရသော နတ်တို့သော်မှ ခန္ဓာငါးပါးကို ကြောက်ဖွယ် ကြောက်စရာ ဟု ဆုံးဖြတ်သောဉာဏ်(ဩတ္တပ္ပနှင့်အတူဖြစ်သောဉာဏ်)
- ၃။ အာရမ္မဏဘယ = ကြောက်စရာကောင်းသောသတ္တဝါနှင့် ကြောက်စရာအရာ ဝတ္ထုဖြစ်သောအာရုံ။
- ၄။ ဩတ္တပ္ပဘယ = မကောင်းမှုမှ ကြောက်လန့်တတ်သော ဩတ္တပ္ပစေတသိက် အကုသိုလ်ပြုဖို့ အရေးရောက်လျှင် ကြောက်လန့်တတ်သူကိုသာ ချီးမွမ်းကြ၏။ ပြုရဲသူကို မချီးမွမ်းကြ။ မကောင်းမှု ကြောက်လန့်ခြင်းကြောင့် သူတော်ကောင်း တို့သည် မကောင်းမှုကို မပြုကြ။ (သာဓုသုတ်) (သံ၊ ၁၊ ၂၁) သဂါတာဝဂ္ဂသံယုတ်။

မထိုင်သင့်သော နေရာအရပ်ဒေသ (၈)ပါး

- ၁။ ရှေ့တည့်တည့်အရပ်
- ၂။ နောက်ကျောအရပ်
- ၃။ နီးကပ်သည့်အရပ်
- ၄။ ဝေးလွန်းသောအရပ်
- ၅။ မြင့်လွန်းသောအရပ်
- ၆။ နိမ့်လွန်းသောအရပ်
- ၇။ လေညှာအရပ်
- ၈။ စိုထိုင်းနေသော

(မင်္ဂလသုတ်၊ အဋ္ဌကထာ၊ ၉၉၊ ခုဒ္ဒကပါဠိ)

ဘုရားရဟန္တာများ၏ တာဒိ(သည်းခံခြင်း)ဂုဏ် (၅)ပါး

- ၁။ လောကဓံရှစ်ပါးဟူသော ဣဋ္ဌာရုံ အနိဋ္ဌာရုံတို့၌ သည်းခံတော်မူခြင်း တာဒိဂုဏ်။
- ၂။ ကိလေသာတို့ကို ပယ်ပြီးဖြစ်သောကြောင့် ကိလေသာတို့ဖြစ်ခြင်းမှ ကင်းခြင်း တာဒိဂုဏ်။
- ၃။ ဩဃလေးဖြာ သံသရာမှ လွန်မြောက်ပြီးဖြစ်သောကြောင့် သံသရာလည်ခြင်းမှ ကင်းခြင်း တာဒိဂုဏ်။
- ၄။ ရာဂစိတ်စသည်မှ လွတ်မြောက်ပြီးဖြစ်သောကြောင့် ရာဂစိတ်စသည်ဖြစ်ခြင်းမှ ကင်းခြင်း တာဒိဂုဏ်။
- ၅။ သီလ၊ သဒ္ဓါ၊ ဝီရိယ၊ သတိ၊ သမာဓိ၊ ပညာ၊ ဝိဇ္ဇာ၊ အဘိညဉ်တို့နှင့်ပြည့်စုံခြင်း ကြောင့် သီလရှိသည့်ပုဂ္ဂိုလ်စသည်ဖြင့် ညွှန်ပြနိုင်ခြင်း တာဒိဂုဏ်။(မဟာနိဒ္ဒေသ၊ ၈၈-၉)

ပညာမဲ့သူ၊ သဘောထား မပြည့်ဝသူနှင့် ပညာရှိသူ၊ သဘောထားပြည့်ဝသူ
ပညာမဲ့သူ၊ သဘောထား မပြည့်ဝသူသည် သူတစ်ပါး ပြောသောစကား၌
စကားလုံးတိုင်းမှာ အပြစ်ရှာတတ်၏။ ပြောဆိုဖို့ ခက်ခဲ၏။
ပညာရှိသူ၊ သဘောထားပြည့်ဝသူသည်ကား မှန်လျှင် ချီးမွန်း၍ မှားလျှင် ပြုပြင်ပေး၏။ ပြောဆိုဖို့
လွယ်ကူ၏။ (ဒီ၊ ဋ၊ ၁၊ ၁၄၄) သာမညဇလသုတ်အဖွင့်။

အာဏတ္တိနှင့် အာယာစန

အာဏာရှိသူ၏ တိုက်တွန်းခြင်းသည် အာဏတ္တိမည်၏။
အာဏာမရှိသူ၏ တိုက်တွန်းခြင်းကား အာယာစနမည်၏။
(သီ၊ ဋီ၊ သစ်၊ ၂၊ ၅၈)

ဓာတ်လေးပါးတို့ ထင်ရှား အားကောင်းသည့်အချိန်အခါ၊ တူညီမှုနှင့် ဆန့်ကျင်ဘက်
ခြေကိုကြွရာ၊ လှမ်းရာအခါတို့၌ တေဇောဓာတ်၊ ဝါယောဓာတ်တို့သည် ထင်ရှား အားကောင်း၏။
ခြေကို အောက်သို့ချရာ၊ ဖိနှင်းရာအခါတို့၌ ပထဝီဓာတ်၊ အာပေါဓာတ် တို့သည်
ထင်ရှားအားကောင်း၏။

- ❖ မီး နှင့် လေ မိတ်ဆွေတော်ကြံ သဘာဝ
မြေ နှင့် ရေ မိတ်ဆွေတော်ကြံ သဘာဝ
- ❖ မီး နှင့် ရေ မိတ်ဆွေမစပ် ပဋိဗုတ်
မီး နှင့် လေ မိတ်ဆွေမစပ် ပဋိဗုတ် (ရှေးဆရာများ)

သတိသမ္ပဇင် မြစေချင်

ရှင်လူအများ သတိထားလော့
သွားဆဲကာလ ခါသမယဝယ်
ပဌမခြေလှမ်း ရုပ်နာမ်တန်းတို့
လှမ်းဒုတိယ မရောက်ကြဘူး။
ဒုတိယလှမ်း ရုပ်နာမ်တန်းလည်း
လှမ်းတတိယ မရောက်ကြပင်
တစ်လှမ်းတွင်လည်း မြောက်စင်တစ်မျိုး
ရှေ့တိုးတစ်ဖုံ လွန်ပုံတစ်ဝ
အောက်ချတစ်စင်း ထိခြင်းတစ်လွေ
ဖိနှင်းစေ့အောင် တစ်ရွေ့ရွေ့မြန်း
အခန်းခန်း၌ တစ်လှမ်းပိုင်းခြား
အစိတ်ခြောက်ပါးဝယ် သွယ်သွယ်နာမ်တန်း
ရုပ်အတန်းတို့ နှမ်းအိုးခင်းထက်
နှမ်းတွေကျက်သို့ ဖြစ်ပျက်နေရ

အနိစ္စသည် ဒုက္ခ- အနတ္တချည်းတည်း။

မဟာဂန္ဓာရုံဆရာတော်

အာဂုန္တက(၂) မျိုး

မကြာ မကြာ လာတတ်သောကြောင့် အလေ့အကျင့်ရပြီးသော ဧည့်သည်ကို အတိထိ အာဂုန္တက အလေ့အကျင့်မရှိသေးသော ယခုမှရောက်လာသော ဧည့်သည်ကို အဗ္ဗာဂတ အာဂုန္တက။

အဘိက္ကန္တ ပဋိက္ကန္တ သမ္မဇာနကာရီ ဟောတိ၌ သွားခြင်းသည် ဆွမ်းခံသွားခြင်းစသောအားဖြင့် ခရီးအရှည်သွားခြင်းဖြစ်၏။ (အဝေးသွား)

ဂတေ ဌိတေ နိသိန္နေ သုတ္တေ ဇာနိတေ ဘာသိတေ တုဏှိဘာဝေ သမ္မဇာနကာရီ ဟောတိ၌ သွားခြင်းသည်ကား ကျောင်းတွင်းဝယ် ဟိုအနား ဒီအနားသို့ သွားခြင်း စသော အနီးသွားခြင်းဖြစ်၏။ (အနီးသွား)

သမ္မောဟဝိနောဒနီ ၊ ဈာနဝိဘင်္ဂီ ၊ အဋ္ဌကထာ(၃၄၈) ၌ နှစ်ဌာနတို့၌ ပါရှိ၍ နှစ်မျိုးသာ ခွဲပြထား၏။

ဂစ္ဆန္တာ ဝါ ဂစ္ဆာမိတိ ပဇာနာတိ ၌ သွားခြင်းသည် ခရီးရှည် ခရီးဝေးသွားခြင်းဖြစ်၏။

အဘိက္ကန္တ ပဋိက္ကန္တ သမ္မဇာနကာရီ ဟောတိ ၌ သွားခြင်းသည် အလယ်အလတ် ခရီးသွားခြင်းဖြစ်၏။ (မနီးမဝေးသွားခြင်း)

ဂတေ ဌိတေ ၊ ပ ၊ သမ္မဇာနကာရီ ဟောတိ ၌ သွားခြင်းသည်ကား ကျောင်းအတွင်း၌ အနီးအနားသွားခြင်းဖြစ်၏။

မဟာသတိပဋ္ဌာနသုတ်၌ကား သုံးဌာနဟောထား၍ သုံးမျိုးခွဲပြ၏။
(ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ဝ၊ ၁၈၁၊ သာမညဗလသုတ်အဖွင့်)

ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ ဖြစ်ဖို့ရာ ကျင့်စဉ်

၄၂။ စာတုဒ္ဓိသော အပ္ပဋိဇယော စ ဟောတိ၊ သန္တုဿမာနော ဣတရိတရေန။
ပရိဿယာနံ သဟိတာ အဆုဋ္ဌိ၊ ဧကော စရေ ခဂ္ဂဝိသာဏကပေ။
(သုတ္တနိပါတ၊ ၂၈၆)

၁။ အရပ်လေးမျက်နှာ၌ ဗြဟ္မဝိဟာရတရားဖြင့်နေခြင်း။

၂။ မိမိ၊ သူတစ်ပါးကို မထိပါး မနှိပ်စက်ခြင်း။

၃။ ရသမျှ ရှိသမျှ ဖြစ်သမျှ ပစ္စည်းဖြင့် တင်းတိမ်ရောင်ရဲခြင်း။

၄။ တိရစ္ဆာန်ဆိုးစသော ပြင်ပဘေးရန်၊ ကာမုစ္ဆန္ဒစသော အတွင်းဘေးရန်တို့ကို သည်းခံဖယ်ရှားနိုင်ခြင်း။

၅။ ကြောက်စရာအာရုံတွေကြုံလာသောအခါ ကြောက်ရွံ့မှု မရှိခြင်း။

၆။ ကြံ၏ ဦးချိုတစ်ချောင်းကဲ့သို့ အဖော်မလို တစ်ကိုယ်တည်းသာကျင့်ခြင်း။

ရောဂါအကြွင်း ကြွေးအကြွင်းနှင့် မီးကြွင်းတစ်ဖန် ရန်ကြွင်းမှန် ကျန်လျှင် မကောင်းတည်း။

ကာမ္မန္တနိဝရဏကို ပယ်ကြောင်းတရား(၆)ပါး

- ၁။ အသုဘအာရုံကို သင်ယူခြင်း
- ၂။ အသုဘ ဘာဝနာကို အားထုတ်ခြင်း
- ၃။ ဣန္ဒြေ (၆)ပါးကို စောင့်စည်းခြင်း
- ၄။ ဘောဇဉ်၏ အတိုင်းအရှည် ပမာဏကို သိခြင်း
- ၅။ ကလျာဏမိတ္တရှိခြင်း
- ၆။ လျောက်ပတ်သော စကားကို ပြောခြင်း

ဗျာပါဒနိဝရဏကို ပယ်ကြောင်းတရား (၆)ပါး

- ၁။ မေတ္တာအာရုံကို သင်ယူခြင်း
- ၂။ မေတ္တာ ဘာဝနာကို အားထုတ်ခြင်း
- ၃။ ကမ္မဿကာ = ရန်သူကို မြင်လျှင် ဒေါသမဖြစ်ဘဲ ကံသာလျှင် ကိုယ်ပိုင်ဥစ္စာရှိသည် အဖြစ်ကို နှလုံးသွင်းခြင်း
- ၄။ ပဋိသင်္ခါန ဗဟုလတာ = အသင့်အားဖြင့် ဆင်ခြင်မှုများခြင်း
- ၅။ ကလျာဏမိတ္တရှိခြင်း
- ၆။ လျောက်ပတ်သောစကားကို ပြောခြင်း

ထိနမိဒ္ဓနိဝရဏကို ပယ်ကြောင်းတရား (၆)ပါး

- ၁။ အတိဘောဇန နိမိတ္တဂ္ဂါဟော = အစားအသောက် အလွန်စားခြင်း၌ ထိနမိဒ္ဓ၏ ဖြစ်ကြောင်းဟု ယူခြင်း (အစားအသောက် အတိုင်းအရှည် ပမာဏကိုသိခြင်း)
- ၂။ ဣရိယာပုထ်ကို ပြောင်းလဲခြင်း
- ၃။ အာလောကသညာကို နှလုံးသွင်းခြင်း
- ၄။ လွင်တီးခေါင်၌ နေခြင်း
- ၅။ ကလျာဏမိတ္တရှိခြင်း
- ၆။ လျောက်ပတ်သောစကားကို ပြောခြင်း

ဥဒ္ဓစ္စ ကုတ္တုစ္စနိဝရဏကို ပယ်ကြောင်းတရား(၆)ပါး

- ၁။ အကြားအမြင် ဗဟုသုတရှိခြင်း
- ၂။ မေးမြန်းလေ့လာခြင်း
- ၃။ ဓမ္မဝိနည်း၌ ကျွမ်းကျင်လိမ္မာခြင်း
- ၄။ ကြီးသူကို မှီခိုနေခြင်း

၅။ ကလျာဏမိတ္တရှိခြင်း

၆။ လျောက်ပတ်သောစကားကို ပြောခြင်း

ဝိစိကိစ္ဆာနိဝရဏကို ပယ်ကြောင်းတရား (၆)ပါး

၁။ အကြားအမြင် ဗဟုသုတရှိခြင်း

၂။ မေးမြန်းလေ့လာခြင်း

၃။ ဓမ္မ ဝိနည်း၌ ကျွမ်းကျင်လိမ္မာခြင်း

၄။ အဆုံးအဖြတ်များခြင်း

၅။ ကလျာဏမိတ္တရှိခြင်း

၆။ လျောက်ပတ်သော စကားကိုပြောခြင်း

အရူပဈာန်တို့သည်လည်း မရလျှင်မပြီး အရေးကြီးသော ဈာန်ဖြစ်ပါလျှက် ပါဠိတော်၌ အရူပဈာန် တို့ကို အဘယ့်ကြောင့် ဟောတော်မူသော် ရူပစတုတ္ထဈာန်၌သာ ရပ်တန့်ဟောတော်မူ ပါသနည်း?

အဘိညဉ်ကိစ္စကို ဆောင်ရွက်သောအခါ ရူပစတုတ္ထဈာန်ကို အခြေခံ၍ ဆောင်ရွက်ရသော ကြောင့် ရူပစတုတ္ထဈာန်၌သာ ရပ်တန့်ဟောတော်မူပါသည်။

အရူပဈာန်တို့သည် အသုံးမဝင်သောကြောင့် မထည့်ခြင်း မဟုတ်ပါ။

(သီ၊ ဇူ၊ သစ်၊ ၂၊ ၁၄၂)

နိဗ္ဗာန်နှင့် ဝေးသူ

၂၅၃။ ပရဝဇ္ဇာနုပဿိဿ၊ နိစ္စံ ဥဇ္ဈာနသညိနော။

အာသဝါ တဿ ဝဗုန္တိ၊ အာရာ သော အာသဝက္ခယာ။

သူတစ်ပါး၏ အပြစ်ကို အဖန်ဖန် ရှုလေ့ရှိသော အမြဲမပြတ် ကဲ့ရဲ့တတ်သူအား အာသဝေါ တရားတို့သည် တိုးပွားကုန်၏။ ထိုသူသည် အာသဝေါတရားတို့၏ ကုန်ရာ နိဗ္ဗာန်မှ ဝေးကွာ၏။

(၁၁၊ ဥဇ္ဈာနသညိတ္ထေရဝတ္ထု၊ ၁၈၊ မလဝဂ်၊ ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ၊ ၂၊ ၂၃၉)

သရဏ

သရဏဂုံသုံးပါးကို ကိုးကွယ်ဆည်းကပ်နေသူတို့မှာ ထိုသရဏဂုံတွေက ဝဋ်ဘေးကို၎င်း၊ စိတ်ထဲ၌ ပြင်းထန်စွာ ထိတ်လန့်ခြင်းကို၎င်း၊ ကိုယ်ဆင်းရဲခြင်းကို၎င်း၊ အပါယ်ဘုံဘဝ၌ အနိပ်စက်ခံရခြင်း၊ အနိပ်စက်မခံရသော်လည်း အမြဲတမ်းပူပန်ကြောင့်ကြနေရခြင်းကို၎င်း၊ ပယ်ဖျောက်ဖျက်ဆီးတတ် သောကြောင့် သရဏမည်၏။ ရတနာသုံးပါး၏ အမည်ဖြစ်၏။

ဥပမာ တိရစ္ဆာန်စသည်ဖြစ်၍ အနိပ်စက်ခံရမှု၊ အနိပ်စက်မခံရသော်လည်း အမြဲတမ်း ပူပန်ကြောင့် ကြမှုများကို ပယ်ဖျောက်တတ်၊ ကာကွယ်ပေးတတ်၏။

ရတနာသုံးကို အဘယ်ကြောင့် သရဏ ဟု ခေါ်ရသနည်း

ကောင်းတာများကို ဖြစ်စေတတ် (လမ်းညွှန်တတ်)သည်ဖြစ်၍၎င်း၊ မကောင်းတာများကို တားမြစ်သည်ဖြစ်၍၎င်း၊ သတ္တဝါတို့၏ ဘေးဒုက္ခအပေါင်းကို ပယ်ဖျောက် ကာကွယ်ပေးတတ်သောကြောင့် ဗုဒ္ဓကို သရဏ ဟု ခေါ်၏။

ဗုဒ္ဓအစစ်အမှန်ဖြစ်လျှင် မကောင်းတာကို လုံးဝတားမြစ်၏။ ဘုရားအစစ်အမှန် မဟုတ်လျှင် ကား 'မင်းတို့ ငါ့ကိုသာ ယုံကြည်လက်ခံပါ။ မင်းတို့အပြစ်ကို ခွင့်လွှတ်တယ်၊ ကောင်းကင်ဘုံသို့ ပို့ပေးမယ်'ဟု ပြောဆိုသဖြင့် မကောင်းတာကို တားမြစ်မှုမရှိဘဲ ခွင့်ပြုရာပင် ရောက်နေ၏။ 'မင်းတို့ လုပ်ချင်ရာ လုပ်၊ ငါ့ကို ယုံကြည်အားကိုးလျှင် ဒီ မကောင်းမှုတွေက ပပျောက်တယ်'ဟု ပြောတော့ ဒုစရိုက်ကို တားဆီးမှုမရှိ၊ အားပေးအားမြှောက်ပြုလုပ်နေ၏။

ဘဝက္ခန္ဓာရ (ဘဝဆင်းရဲ)များမှ လွန်မြောက်စေတတ်သည်ဖြစ်၍၎င်း၊ တရားကို ကျင့်ကြံအားထုတ်နေကြသည့်ပုဂ္ဂိုလ်များကို ဘဝဆင်းရဲများမှ သက်သာရာ သက်သာကြောင်းဖြစ်၍၎င်း၊ သတ္တဝါတို့၏ ဘေးဒုက္ခအပေါင်းကို ပယ်ဖျောက် ကာကွယ်ပေးတတ်သောကြောင့် ဓမ္မကို သရဏ ဟုခေါ်၏။

မဂ်တရားသည် ခုနစ်ဘဝအထက်၌ မဖြစ်စေခြင်းစသည်ဖြင့် ဘဝဆင်းရဲများမှ လွန်မြောက်စေ၏။ ဖိုလ်တရား နိဗ္ဗာန်တရားတို့သည် ဖလသမာပတ်ဝင်စား၍ နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြုသောအခါ သံသရာဝဋ်ဆင်းရဲ၏ သက်သာရာရမှုကို သေချာပေးနိုင်၏။ ပရိယတ်တရားသည်လည်း ကြားနာလေ့လာသင်ယူ၍ နေရလျှင် စိတ်ကြည်လင်ချမ်းသာ၏။ တရားကို နည်းမှန်လမ်းမှန်ကျင့်လျှင်လည်း ချမ်းသာ၏။ ဤနည်းဖြင့် သက်သာမှုကို ပေးနိုင်သည်။

ရဟန်းသံဃာတော်များအပေါ်၌ အနည်းငယ်ဒါနပြုမှု၊ ရိုသေမှုစသော ကောင်းမှုကိုပြုလျှင် ကြီးကျယ်သော အကျိုးကိုပေးသည်ဖြစ်၍ သတ္တဝါတို့၏ ဘေးဒုက္ခအပေါင်းကို ပယ်ဖျောက် ကာကွယ်ပေးတတ်သောကြောင့် သံဃာကို သရဏ ဟုခေါ်၏။

ဂမန

ဂမနသည် သွားခြင်း အဓိပ္ပါယ်ဖြစ်သော်လည်း ဤနေရာ၌ သိခြင်း အဓိပ္ပါယ်ကို ယူရမည်။

သရဏဂမန

သရဏဂမန = သရဏဂုံဟူသည် ရတနာသုံးပါးကို ကိုးကွယ်အားကိုးရာ ဟု သိမှတ်ခြင်းဖြစ်၏။

ရတနာသုံးပါး၌ ကိုးကွယ်အားထားသဖြင့်

ရတနာသုံးပါးအပေါ်ဝယ် မှန်ကန်ယုံကြည်မှုရှိသည့်အခါ သဒ္ဓါတရားဖြစ်လာ၏။ ထိုသဒ္ဓါတရားအကြောင်းရင်းခံပြီး မှန်ကန်သည့်အယူအဆအသိဉာဏ်လည်းဖြစ်တတ်၏။ ထို့ကြောင့် သရဏယူခြင်းဟူသည်

ရတနာသုံးပါးအပေါ်၌ မှန်ကန်သည့် ယုံကြည်မှုသဒ္ဓါတရားရှိရမည်။ ထိုသဒ္ဓါတရား အကြောင်းအရင်းခံပြီး မှန်ကန်သည့်အယူအဆအသိဉာဏ်ဖြစ်ရမည်။ ယင်းသို့ကုသိုလ်စိတ်များဖြစ်နေခြင်း ကိုဆိုလို၏။

ဗုဒ္ဓ သရဏံ ဂ္ဂစ္ဆာမိ၊ ဓမ္မံ၊ သံဃံ သရဏံ ဂ္ဂစ္ဆာမိ ဟု ရွတ်ဆိုသည့်အခါ ထိုကုသိုလ်စိတ်များ တကယ် ဖြစ်နေမှ ရှိနေမှ သရဏဂုံယူရာ ရောက်၏။

ချုပ်ပြောရလျှင် ရတနာသုံးပါးကို ကိုးကွယ်ရာ၌
မှန်ကန်သည့် ယုံကြည်မှုသဒ္ဓါ
မှန်ကန်သည့် အသိဉာဏ်ပညာများ ပါရှိနေမှသာ သရဏဂုံယူသည်ဟု မှတ်ရမည်။

သရဏဂုံ (၂) မျိုး

လောကုတ္တရာသရဏဂုံ

လောကီသရဏဂုံ - ဟူ၍ သရဏဂုံသည် နှစ်မျိုးရှိ၏။

လောကုတ္တရာသရဏဂုံသည် သစ္စာလေးပါးကို သိမြင်အပ်ပြီးသော အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ မဂ်ခဏ၌ ပြီးစီး၏။ တည်၏။

မဂ်ခဏ၌ ပြီးစီးသော (တည်သော) သရဏဂုံသည် မပျက်နိုင်သောကြောင့်၎င်း၊ မဂ်နှင့် ဖိုလ်တို့သည် ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ပါးတည်း၏ တစ်သန္တာန်၌ဖြစ်သောကြောင့်၎င်း၊ ဖိုလ်ခဏနှင့် မဂ်ခဏ ဖိုလ်ခဏမှတစ်ပါးသော အခြားစိတ်ဖြစ်ရာခဏတို့၌ ပြီးစီးမြဲ ပြီးစီး၊ တည်မြဲ တည်သည်သာဖြစ်၏။

အဘယ်နည်းဖြင့် မဂ်ခဏ၌ ပြီးစီးပါသနည်း?

သရဏဂုံစိတ္တုပ္ပါဒ်ကို ညစ်နွမ်းစေတတ်သော ကိလေသာတို့ကို အကြွင်းမဲ့ဖြတ်သောအားဖြင့်၎င်း၊ နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြုသောအားဖြင့်၎င်း၊ မဂ်ကိစ္စအားဖြင့်၎င်း၊ လောကုတ္တရာသရဏဂုံသည် မဂ်ခဏ၌ ပြီးစီးပါသည်။

လောကုတ္တရာသရဏဂုံသည် လောကီသရဏဂုံကဲ့သို့ ရတနာသုံးပါး၏ဂုဏ်တော်ကို အာရုံပြုနေဖွယ်မလို သစ္စာလေးပါးကို သိခြင်းသည်ပင် လောကုတ္တရာသရဏဂုဏ်ဖြစ်၏။

မဂ်ကိစ္စအားဖြင့် ပြီးစီး၏ဟူသည် ပရိညာကိစ္စ ဘာဝနာကိစ္စ နှစ်ပါးတို့ဖြင့် ပြီးစီး၏ ဟု ဆိုလို၏။

သာဝကတို့သိထိုက်သော ဗုဒ္ဓဂုဏ်တော်များကို၎င်း၊ အရိယာသံဃာတော်၏ ဂုဏ်တော် များကို၎င်း၊ ပိုင်းခြား၍ သိပြီးဖြစ်သောကြောင့် ပရိညာကိစ္စသည် ပြီးစီး၏။

မိမိကိုယ်တိုင် နိဗ္ဗာန်ကိုမြင်၍ မဂ်ဖြင့် ကိလေသာတို့အလိုကို သတ်နိုင်ရကား ဓမ္မဂုဏ်တော် ကိုလည်း ပိုင်းခြား၍ သိခြင်းကိစ္စ ပြီးစီးသည်သာဖြစ်၏။

လောကီသရဏဂုံသည် ပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ သရဏဂုံ ညစ်နွမ်းကြောင်းကိလေသာတို့ကို ပယ်ခွါခြင်းအားဖြင့်၎င်း ဘုရားအစရှိသောဂုဏ်တော်များကို အာရုံပြုသောအားဖြင့်၎င်း၊ ပြီးစီးသည်။ တည်သည်။

ထိုလောကီသရဏဂုံသည်

ဘုရားအစရှိသောကြည်ညိုစိတ်၏ တည်ရာအာရုံ၌ သဒ္ဓါကိုရခြင်းကို၎င်း၊ (ဉာဏဝိပဿယုတ် သရဏဂုံ) (မိဘစသည်တို့က တိုက်တွန်းသဖြင့် လူငယ်များ၏ယုံကြည်မှုမျိုး) သဒ္ဓါအရင်းခံ ရှိသော ပညာကို၎င်း (ဉာဏသမ္ပယုတ်သရဏဂုံ) ဆိုလို၏။

ဉာဏ်ပညာဖြစ်ရာ၌ ယုံကြည်မှုသဒ္ဓါသည် အရင်းခံလျက် ရှိ၏။ ဘုရားစသည်ကို ဖူးမြင်ရသောအခါ ရှေးဦးစွာ ကြည်ညိုမှုသဒ္ဓါဖြစ်၏။ ထိုသဒ္ဓါကို အရင်းခံမှ ဂုဏ်တော်များအပေါ်၌ အသိဉာဏ်ဖြစ်လာ နိုင်၏။

သဒ္ဓါကို ရခြင်း၊ သဒ္ဓါအရင်းခံရှိသောပညာ နှစ်မျိုးစလုံးကိုပင် ပုညကြိယာဝတ္ထု(၁၀)ပါးတို့တွင် ဒိဋ္ဌိဇုကမ္မပုညကြိယာဝတ္ထုဟု ခေါ်ရသည်။

မိမိ၏ သပ္ပာယ်သုပဏ္ဍိတသယ၊ သဒ္ဓမ္မဿဝန၊ ယောနိသောမနသိကာရစသော အကြောင်းတို့ သည် ဖြောင့်မတ်သည်ကို ပြုအပ်သောကြောင့် သမ္မာဒိဋ္ဌိဟူသော ဉာဏ်သည် ဒိဋ္ဌိဇုကမ္မမည်၏။

ဉာဏ်အမြင်ကို ဖြောင့်မတ်အောင်ပြုတတ်သောကြောင့် သဒ္ဓါသည် ဒိဋ္ဌိဇုကမ္မမည်၏။ ရှေးဦးစွာ သဒ္ဓါတရားဖြစ်ပြီးမှ ထိုသဒ္ဓါတရားက ဉာဏ်ကို ဖြောင့်မတ်အောင် ပြုလုပ်၏။

လောကီသရဏံ (၄)မျိုး

၁။ အတ္တသန္နိယျာတနသရဏာဝံ = မိမိကိုယ်ကို အပ်နှင်းကြောင်းဖြစ်သော ဒိဋ္ဌိဇုကမ္မ

၂။ တပ္ပရာယဏတာသရဏာဝံ = ရတနာသုံးပါးဟူသော လည်းလျောင်းရာရှိသူ၏ဖြစ်ကြောင်း ဖြစ်ရာ ဒိဋ္ဌိဇုကမ္မ

၃။ သိဿဘာဝုပဂမနသရဏာဝံ = တပည့်အဖြစ်သို့ ကပ်ရောက်ကြောင်း ဒိဋ္ဌိဇုကမ္မ

၄။ ပဏိပါတသရဏာဝံ = မွန်မွန်မြတ်မြတ် လေးစားကြောင်း ဒိဋ္ဌိဇုကမ္မ

- ❖ ခံယူချက် ယုံကြည်ချက်ကို မစွန့်ဘဲ အသက်နှင့် ခန္ဓာကိုယ်ကို စွန့်ချင် စွန့်ရပါစေ သေချင် သေပါစေ ဟု အသက်နှင့် ခန္ဓာကိုယ်ကို စွန့်ပြီး ကိုးကွယ်မှုသည် အတ္တသန္နိယျာတနသရဏာဝံ ဖြစ်၏။

ဗုဒ္ဓဿ အတ္တာနံ ပရိစ္စဇာမိ၊ ဓမ္မဿ၊ သံဃဿ။

ဗုဒ္ဓဿ ဇီဝိတံ ပရိစ္စဇာမိ၊ ဓမ္မဿ၊ သံဃဿ။

ဇီဝိတပရိယန္တိကံ ဗုဒ္ဓံ သရဏံ ဂ္ဃစ္စာမိ၊

ဗုဒ္ဓေါ မေ သရဏံ- ဟုဆို၍ ဆောက်တည်မှုဖြစ်၏။

- ❖ မှီခိုစရာ အားကိုးစရာရှိလျှင် ရတနာသုံးပါးကိုသာ မှီခိုအားကိုးမည်ဟု ကိုးကွယ်မှုသည် တပ္ပရာယဏတာသရဏာဝံမည်၏။

“ငါသည် သစ္စာလေးပါးကို ကိုယ်တိုင်သိမြင် ဘုရားရှင်ကို ရှိခိုးလျက်၎င်း တရားတော်၏ ကောင်း သောတရား၏အဖြစ်ကို၎င်း သံဃာတော်၏ ကောင်းစွာကျင့်တော်မူသည်၏အဖြစ်ကို၎င်း ချီးမွမ်း၍ နတ်ရွာတစ်ရွာမှ တစ်ရွာသို့၎င်း နတ်မြို့တစ်မြို့မှ တစ်မြို့သို့၎င်း လှည့်လည် သွားလာ ပါတော့မည်”ဟုဆောက်တည်ထားသော အာဠာဝကအစရှိသောနတ်တို့၏ သရဏာဝံကဲ့သို့ ဖြစ်၏။

အာဠာဝက သာတာဂိရိ ဟေမဝတနတ်တို့သည် သောတာပန်ဖြစ်ပြီးမှ ဤစကားတို့ကို ပြောဆို လျှောက်ထားကြသည် မဟုတ်ပါလော၊ အဘယ်ကြောင့် လောကီသရဏာဝံကို ပြရာ၌ ထည့်ထား ပါသနည်း?

သောတာပန်ဖြစ်ပြီးမှ ပြောဆိုကြသော်လည်း ရှိခိုးလျက် လှည့်လည်သွားလာပါတော့မည် ဟု ပြောဆိုသဖြင့် ဘုရားသာလျှင် အမြဲလည်းလျောင်းရာရှိကြောင်းကို ပြရာရောက်သောကြောင့်

လောကီ လောကုတ္တရာမခွဲခြားဘဲ သာမညအားဖြင့် တပွရယဏတာ သရဏဂုံ၏ သာဓကအဖြစ် ဖြင့် ထည့်သွင်းပြထား၏။

❖ တပည့်ခံရမည်ဆိုလျှင် ရတနာသုံးပါးတို့၏ တပည့်ပဲခံမည်ဟု တပည့်အဖြစ်ကို ခံခြင်း သည် သိသဘာဝပုဂံမနသရဏဂုံမည်၏။

တပည့်တော်သည် ဆရာအစစ်ကို ဖူးတွေ့ရမည်ဆိုလျှင် အရှင်တော်မြတ်ဘုရားကိုသာ ဖူးတွေ့ ရပါမည်။ အရှင်တော်မြတ်ဘုရားမှ တစ်ပါးသောပုဂ္ဂိုလ်သည် တပည့်တော်၏ဆရာ မဖြစ်နိုင်ပါ ဟု ခံယူထားသော အရှင်မဟာကဿပ၏ သရဏဂုံကဲ့သို့ ဖြစ်၏။

❖ ရှိခိုးခြင်း ခရီးဦးကြိုဆိုခြင်း လက်အုပ်ချီမှုကိုပြုခြင်း အရိုအသေပြုခြင်း ပြုလုပ်ရမည်ဆို လျှင် ရတနာသုံးပါးကိုသာ မွန်မွန်မြတ်မြတ် ပြုလုပ်ခြင်းသည် ပဏိပါတ သရဏဂုံမည်၏။

ဗြဟ္မာယုပုဏ္ဏားကြီးသည် ဝိဒေဟတိုင်းပြည် မိထိလာမြို့၌ နေထိုင်သည့် အသက် (၁၂၀) ရှိပြီး ဖြစ်၍ အသက်အကြီးဆုံး ပစ္စည်းလည်းအချမ်းသာဆုံး ပညာလည်းအတတ်ဆုံး ပါမောက္ခကြီး ဖြစ်၏။ ဗုဒ္ဓသည် သူနေထိုင်သည့်မြို့သို့ ကြွရောက်တော်မူသောအခါ သိလိုသောပြဿနာကို မေး၍ ဗုဒ္ဓ၏ အဖြေအဆုံး၌ နေရာမှထ၍ လက်ဝဲဖက် ပခုံးထက်၌ ကိုယ်ဝတ်ကို တင်ပြီး မြတ်ဗုဒ္ဓ၏ ခြေတော်အစုံတို့ကို ဦးတိုက်ကာ နှုတ်ခမ်းဖြင့် နမ်းစုပ်၏။ လက်နှစ်ဖက်တို့ဖြင့် ဆုပ်နယ်၏။ 'အရှင်ဂေါတမ အကျွန်ုပ်သည် ဗြဟ္မာယုပါ^၂ဟု မိမိ အမည်ကိုလည်း လျှောက်ထား၏။ ယင်းသို့ မွန်မွန်မြတ်မြတ် ပြုလုပ်ခြင်းဖြစ်၏။ (မ၊ ၂၊ ၃၃၄) ဗြဟ္မာယုသုတ်

ပဏိပါတ (၄)မျိုး

- ၁။ ဉာတိပဏိပါတ = ဆွေမျိုးတော်သဖြင့် အရိုအသေပြုခြင်း
- ၂။ ဘယပဏိပါတ = ကြောက်သဖြင့် အရိုအသေပြုခြင်း
- ၃။ အာစရိယပဏိပါတ = ဆရာဖြစ်နေသဖြင့် အရိုအသေပြုခြင်း
- ၄။ ဒက္ခိဏေယျပဏိပါတ = အလှူခံထိုက်သော ပုဂ္ဂိုလ်ထူးဖြစ်သဖြင့် အရိုအသေပြုခြင်း ဟု ပဏိပါတ(၄)မျိုးရှိ၏။

ဘာသာခြားဆွေမျိုးဘုန်းကြီးကို ရှိခိုးခြင်း၊ ဒုက္ခပေးနိုင်၍ အာဏာရှင်ကို ကြောက်သဖြင့် ရှိခိုးခြင်း အတတ်ပညာတစ်ခုခုကို သင်ပေးသည့် ဘာသာခြားပုဂ္ဂိုလ်ကို ရှိခိုးခြင်းတို့မှာ သရဏဂုံမပျက်၊ လောကယဉ်ကျေးမှုအရ ပြုလုပ်ခြင်းသာဖြစ်၏။

ထိုသူတို့အပေါ်၌ အလှူခံထိုက်သော ပုဂ္ဂိုလ်ထူး ပုဂ္ဂိုလ်မြတ်ဖြစ်သဖြင့် သဘောထား၍ တကယ်ယုံကြည်သည့်စိတ် အသိဉာဏ်ရှိသည့်စိတ်ဖြင့် ရှိခိုးမှသာ သရဏဂုံပျက်၏။

နတ်ကို ကိုးကွယ်ရာ၌ တစ်စုံတစ်ခုလားဘ်ကို မြှော်၍၎င်း ဘေးရန်ကို ကာကွယ်လိမ့်မည်ဟု ထင်မှတ်၍၎င်း နတ်ကို ရှိခိုးပူဇော်ခြင်းကြောင့် သရဏဂုံမပျက်၊ သို့သော် ရတနာသုံးပါးထက် မြတ်သည်ဟု သဘောထား၍ ကိုးကွယ်လှူငှား သရဏဂုံပျက်၏။

သရဏဂုံပျက်ခြင်း (၂)မျိုး

၁။ အပြစ်ရှိသည့် သရဏဂုံပျက်ခြင်း

၂။ အပြစ်မရှိသည့် သရဏဂုံပျက်ခြင်း ဟု သရဏဂုံပျက်ခြင်း (၂)မျိုး ရှိ၏။

- ❖ အပြစ်ရှိသည့် သရဏဂုံပျက်ခြင်းသည် အခြားဘာသာကို ဝင်ခြင်း၊ အခြားဘာသာသို့ ပြောင်းခြင်းဖြစ်၏။ မှားသည့်အယူဝါဒရှိသူကို ချစ်ခင်တွယ်တာခြင်း မှန်သည့်အယူဝါဒ ကနေ မှားသည့်အယူအဆကို ပြောင်းသွားခြင်းကြောင့် ဖြစ်၏။
- ❖ အပြစ်မရှိသည့် သရဏဂုံပျက်ခြင်းမှာ သေသွားလျှင် ဆောက်တည်ထားသည့် သရဏဂုံပျက်၏။ လောကီသရဏဂုံကို ဆိုလို၏။ လောကုတ္တရာသရဏဂုံသည် မပျက်၊ သေလျှင်သရဏဂုံပျက်မှုသည် ပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ်များသာဖြစ်၏။ အရိယာပုဂ္ဂိုလ်များမှာ ဘယ်တော့မှ မပျက်ကြ။

သရဏဂုံဆောက်တည်မှု (၂)မျိုး

သီလသည် ကာလအပိုင်းအခြားရှိမှု- မရှိမှု (၂)မျိုးရှိသကဲ့သို့

သရဏဂုံဆောက်တည်မှုသည်လည်း

၁။ ကာလအပိုင်းအခြားဖြင့် ဆောက်တည်မှု

၂။ ကာလအပိုင်းအခြား မရှိဘဲ ဆောက်တည်မှု-ဟု (၂)မျိုးရှိ၏။

ကာလအပိုင်းအခြားမရှိဘဲ ဆောက်တည်ထားလျှင် သေမှ သရဏဂုံ ပျက်၏။

သေလျှင် သရဏဂုံပျက်သောကြောင့် ယခုအခါ လူသေလျှင် သရဏဂုံတင်ကြဟန်တူသည် ဟု မဟာဂန္ဓာရုံဆရာတော်က မိန့်၏။ သို့သော် အလောင်းကောင်သည် သရဏဂုံမယူနိုင်သဖြင့် တင်၍ မရနိုင်၊ အကယ်၍ သေသူက အနီးအနားမှာဖြစ်နေလျှင်ကား သရဏဂုံယူနိုင်စရာရှိ၏။ ကျန်ရစ်သူများအတွက် သရဏဂုံယူခြင်းဖြစ်၏။

ကိစ္စ နှင့် ကရဏီယ

- ❖ မပြုမနေရ ဧကန်ပြုရမည့်အလုပ်သည် ကိစ္စ ပြုသင့်လျှင် ပြုရမည့်အလုပ်သည် ကရဏီယ
- ❖ အစဦးစွာပထမ ပြုလုပ်ရမည့် အလုပ်သည် ကိစ္စ နောက်မှ ပြုလုပ်ရမည့်အလုပ်သည် ကရဏီယ
- ❖ သာမန်သေးငယ်သော အလုပ်သည် ကိစ္စ အထူး ကြီးကျယ်သော အလုပ်သည် ကရဏီယ

သာမညဖလသုတ်ကို နာကြားရခြင်းအကျိုး

၁။ အိပ်ပျော်မှုကို ရခြင်း

၂။ ရတနာသုံးပါးကို ကြီးစွာပူဇော်သက္ကာပြေခြင်း

၃။ ပုထုဇဉ်ဘဝ၌ အသာဆုံး သဒ္ဓါကို ရခြင်း

ဤ(၃)မျိုးသည် မျက်မှောက်ဘဝ၌ ရသောအကျိုးဖြစ်၏။

၄။ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါဖြစ်၍ ပရိနိဗ္ဗာန်စံရခြင်း

ဤအကျိုးကား အလွန်ဆုံးဖြစ်သော တမလွန်ဘဝ၌ရသော အကျိုးဖြစ်၏။